

Opinia Komitetu Regionów w sprawie komunikatu Komisji: „Zatrzymanie procesu utraty różnorodności biologicznej do roku 2010 i w przyszłości”

(2007/C 57/02)

KOMITET REGIONÓW,

uwzględniając komunikat Komisji „Zatrzymanie procesu utraty różnorodności biologicznej do roku 2010 i w przyszłości — Utrzymanie usług ekosystemowych na rzecz dobrobytu człowieka” oraz jego załączniki, w szczególności plan działań COM(2006) 216 wersja ostateczna;

uwzględniając decyzję Komisji Europejskiej z 2 grudnia 2005 r. o zasięgnięciu opinii Komitetu w tej sprawie, zgodnie z art. 265 ust. 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską;

uwzględniając decyzję swojego Prezydium z 25 kwietnia 2006 r. o powierzeniu Komisji Rozwoju Zrównoważonego przygotowania opinii Komitetu w tej sprawie;

uwzględniając dyrektywę 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, jak również dyrektywę Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego świata;

uwzględniając swoją opinię z 12 lutego 2003 r. w sprawie komunikatu Komisji: „W kierunku tematycznej strategii ochrony gleby” — CdR 190/2002 fin (1);

uwzględniając swoją opinię z dnia 17 listopada 2005 r. w sprawie wkładu samorządów lokalnych i regionalnych w walkę ze zmianami klimatycznymi — CdR 215/2005 fin;

uwzględniając swoją opinię z dnia 26 kwietnia 2006 r. w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającej ramy działań Wspólnoty w dziedzinie polityki środowiska morskiego (dyrektywa w sprawie Strategii Morskiej) [COM(2005) 505 końcowy — 2005/0211 (COD)] oraz komunikat Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego: „Strategia tematyczna dotycząca ochrony i zachowania środowiska morskiego” (COM(2005) 504 końcowy) — CdR 46/2006 fin;

uwzględniając projekt opinii (CdR 159/2006 rev. 1) przyjęty dnia 6 października 2006 r. przez Komisję Rozwoju Zrównoważonego (sprawozdawca: **Wim VAN GELDER**, Komisarz Królowej w prowincji Zelandia, NL/EPP);

na 67. sesji plenarnej w dniach 6 — 7 grudnia 2006 r. (posiedzenie z dnia 6 grudnia) przyjął jednomyślnie następującą opinię:

Stanowisko i zalecenia Komitetu Regionów

Komitet Regionów

1. Uwagi ogólne

1.1 **Z zadowoleniem przyjmuje** omawiany komunikat oraz proponowany plan działań. Dokumenty te w sposób dokładny opisują aktualną sytuację oraz proponują środki, dzięki którym będzie można osiągnąć założone cele do 2010 r. Analiza Komisji jest słuszna, niemniej Komitet Regionów **wyraża żal** z powodu opóźnienia w publikacji.

1.2 **Jest zdania**, że różnorodność biologiczna w dużym stopniu określa tożsamość danego regionu. **Podkreśla**, iż stanowi ona ważną bazę dla poprawy jakości życia i zdrowia oraz rozwoju rekreacji i turystyki, jak również produkcji regionalnych wyrobów oraz świadczenia typowych dla danego obszaru usług.

1.3 **Zaznacza**, że wraz z przystąpieniem do Unii Europejskiej 10 nowych państw wzrosła liczba gatunków i ekosystemów o znaczących walorach.

(1) DzU. C 128 z 29.5.2003, s. 43.

1.4 **Wyraża zadowolenie** z konkluzji Rady Europejskiej z posiedzenia w dn. 23 — 24 marca 2006 r., w których wzywa się do włączenia wyznaczonych do 2010 r. celów do wszelkich obszarów polityki objętych agendą lizbońską. Realizowane w wielu regionach plany rozwoju obszarów wiejskich są dowodem na to, że można zmniejszyć napięcie między interesami gospodarczymi a różnorodnością biologiczną.

1.5 **Zaznacza**, że w odróżnieniu od powszechnie uznawanej wartości samej istoty różnorodności biologicznej, jej wartość ekonomiczna nie jest należycie doceniana. W dłuższej perspektywie różnorodność biologiczna jest warunkiem *sine qua non* dla zapewnienia zdrowia, wysokiego poziomu życia i zatrudnienia.

1.6 **Domaga się** tworzenia nowoczesnych form współpracy pomiędzy wszystkimi zainteresowanymi stronami, by rosła świadomość znaczenia różnorodności biologicznej wśród obywateli (a zwłaszcza dzieci), władz i przedsiębiorstw, tak aby podejmować wspólne działania na rzecz zachowania różnorodności biologicznej i równowagi ekosystemów.

1.7 **Wyraża ubolewanie**, że pomimo deklaracji państw członkowskich cele zaplanowane do 2010 r. są wciąż odległe, oraz **nalega**, by kwestia różnorodności biologicznej stała się jednym z priorytetów działań politycznych na wszystkich szczeblach sprawowania rządów.

1.8 **Wyraża zadowolenie** z faktu, że liczne przykłady ze szczebla lokalnego i regionalnego dowodzą, iż można zatrzymać proces utraty różnorodności biologicznej i odtworzyć naturalne siedliska (patrz — CdR 159/2006 załącznik).

2. Różnorodność biologiczna w Unii Europejskiej

2.1 **Wyraża ubolewanie** z powodu wyasygnowania w ramach perspektyw finansowych niewystarczających środków unijnych na finansowanie celów założonych do 2010 r., w szczególności na inicjatywę Natura 2000 oraz rozwój obszarów wiejskich. **Nawołuje** zatem, by państwa członkowskie przeznaczały na rzecz regionów i gmin fundusze na ochronę i przywracanie na ich obszarach różnorodności biologicznej, w szczególności na utrzymanie obszarów objętych siecią Natura 2000; **nalega** przy tym, by zwiększono środki z funduszy strukturalnych i spójności na projekty mające pozytywne oddziaływanie na różnorodność biologiczną.

2.2 **Zwraca uwagę na fakt**, że dla zagwarantowania optymalnego wdrożenia projektu sieci ekologicznej Natura 2000 oraz jej utrzymania ważne jest, aby regiony wypracowały właściwą równowagę między odgórnym podejściem a konieczną do tworzenia tej sieci elastycznością. Należy przyjąć jednolite kryteria zarządzania dla wszystkich obszarów zintegrowanych w sieci.

2.3 **Podkreśla**, że istotne dla zapewnienia trwałej równowagi ekosystemów jest zbudowanie jeszcze gęstszej sieci — obejmującej również środowisko morskie — oraz **wyraża zadowolenie** z faktu, że akcentuje się potrzebę tak gęstego systemu w świetle skutków zmian klimatycznych dla siedlisk oraz gatunków roślin i zwierząt; **sugeruje** również, aby wdrożyć środki na rzecz zachowania stref buforowych i korytarzy ekologicznych, które zagwarantowałyby trwałość obszarów zintegrowanych w sieci.

2.4 **Zauważa**, że działania polityczne UE i prawodawstwo wspólnotowe zapewniają w znacznym stopniu ochronę różnorodności biologicznej, niemniej w wielu państwach członkowskich stwierdza się braki w ich wdrażaniu, stosowaniu i kontroli, ponadto przy tworzeniu nowych obszarów ochrony różnorodności biologicznej nie poświęca się wystarczającej uwagi wymogom dotyczącym zapewnienia harmonijnego rozwoju.

2.5 **Zaleca** skoordynowanie planów na rzecz różnorodności biologicznej na szczeblu europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym.

2.6 **Podkreśla**, że zważywszy iż wiele środków przewidzianych w programie działań dla państw członkowskich nie może zostać skutecznie wdrożonych bez współpracy i udziału samorządów terytorialnych, należy aktywnie włączyć przedstawicieli szczebla lokalnego i regionalnego w nowe działania w zakresie różnorodności biologicznej i wyposażyć ich w konieczne środki.

2.7 **Jest świadom** znaczącego wpływu rolnictwa na różnorodność biologiczną w UE. W zależności od sposobu gospodarowania ziemią, rolnictwo może bardzo pozytywnie wpłynąć na różnorodność biologiczną i zapewnić schronienie dla wielu różnych gatunków roślin i zwierząt, lub też może przynieść ogromną szkodę różnorodności biologicznej poprzez niszczenie siedlisk i zanieczyszczanie środowiska naturalnego. Komitet **zaznacza**, że nadal spora część budżetu UE przeznaczana jest na rolnictwo, co oznacza, iż Unia Europejska dysponuje ważnym instrumentem oddziaływania na sposoby użytkowania ziemi przez rolnictwo, oraz **wnosi**, by w trakcie przeglądu w

2008 r. perspektyw finansowych na lata 2007 — 2013 znaczną kwotę środków wyasygnować na zrównoważony rozwój rolnictwa i zachowanie krajobrazu.

2.8 **Wzywa** Komisję i państwa członkowskie do przeprowadzenia oceny skutków obecnie udzielanych dotacji dla różnorodności biologicznej, wycofania zachęt mających negatywny wpływ na różnorodność biologiczną i usługi ekosystemowe, oraz mobilizowania do szerszego wykorzystania instrumentów ekonomicznych celem ochrony różnorodności biologicznej.

2.9 **Uważa za pożądane**, by uwzględnienie kwestii różnorodności biologicznej wychodziło poza zakres działań na rzecz ochrony środowiska naturalnego. Problematyka ta powinna znaleźć się także w innych obszarach polityki na szczeblu europejskim i krajowym, w szczególności w polityce transportowej, energetycznej, przemysłowej, rolnej, rybackiej, regionalnej, turystycznej i badań naukowych.

2.10 **Jest w pełni świadom** znaczenia mórz i morskich wód przybrzeżnych, gdyż to właśnie w nich znajduje się prawie połowa wszystkich organizmów żywych reprezentujących różnorodność biologiczną Europy oraz **wzywa** władze publiczne i zainteresowane podmioty o zwracanie większej uwagi na działania na rzecz różnorodności biologicznej w środowisku morskim. Komitet **podkreśla** tutaj znaczenie przyspieszenia wdrażania dyrektywy w sprawie siedlisk w środowisku morskim, zahamowania nadmiernych połowów na wodach europejskich i pozaeuropejskich oraz pełnego uwzględnienia problematyki różnorodności biologicznej w przyszłej europejskiej polityce morskiej.

2.11 **Zauważa** ograniczoną możliwość podejmowania na szczeblu europejskim działań politycznych dotyczących zagospodarowania przestrzennego; ten obszar polityki — posiadający tak istotne znaczenie dla utrzymania i odtworzenia różnorodności biologicznej — podlega kompetencjom państw członkowskich. **Nalega**, by władze na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym szeroko uwzględniały aspekty związane z różnorodnością biologiczną w decyzjach dotyczących zagospodarowania przestrzennego, w szczególności poprzez strategiczną ocenę wpływu na środowisko.

2.12 **Wyraża przekonanie**, że przy opracowywaniu i realizacji działań mających na celu zahamowanie rozprzestrzeniania się inwazyjnych gatunków obcych roślin i zwierząt można by lepiej wykorzystać i stosować istniejące przepisy, oraz **wzywa** do szerszego zaangażowania w tym zakresie szczebla regionalnego.

2.13 **Wyraża zadowolenie** z planowanego opracowania globalnej europejskiej strategii wobec inwazyjnych gatunków obcych roślin i zwierząt, w tym uruchomienia systemu wczesnego ostrzegania; **zwraca** jednakże **uwagę**, że zważywszy na ograniczone zasoby ludzkie i finansowe, nie można tworzyć nowych obciążeń administracyjnych.

2.14 **Zaleca** opracowanie przepisów ogólnych i przygotowanie spisu gatunków obcych w odniesieniu do importu i posiadania takich gatunków oraz handlu nimi, umożliwiając tym samym podjęcie skoordynowanych i wspólnych działań na szczeblu europejskim; **zwraca** również **uwagę** na konieczność dokonania przeglądu prawodawstwa wspólnotowego w zakresie oceny wpływu na środowisko naturalne, z uwzględnieniem projektów, które przewidują wprowadzenie lub wykorzystanie potencjalnie inwazyjnych gatunków obcych.

2.15 **Przypomina**, że zachowanie różnorodności biologicznej, a w szczególności gatunków flory i fauny, nie powinno wykluczać ich wykorzystania i eksploatacji, pod warunkiem, że będzie to odpowiednio uregulowane i kontrolowane.

2.16 **Zaleca** ściśle stosowanie zasady ostrożności przy dopuszczaniu i wprowadzaniu organizmów zmodyfikowanych genetycznie.

3. Unia Europejska a różnorodność biologiczna na świecie

3.1 **Podkreśla**, że decyzje podjęte w marcu 2006 r. na zorganizowanej w Kurytybie (Brazylia) VIII Konferencji Stron Konwencji o różnorodności biologicznej stanowią poważne osiągnięcie. **Wiedząc**, że dziewiąta edycja tej konferencji odbędzie się w na początku 2008 r. w Bonn pod niemieckim przewodnictwem, **wnosi**, by Unia Europejska oraz państwa europejskie wykorzystały tę okazję do przedstawienia oceny komunikatu Komisji w sprawie różnorodności biologicznej i zorganizowania spotkania, w którym aktywniej mogłyby uczestniczyć samorządy terytorialne, między innymi za pośrednictwem odpowiednich stowarzyszeń krajowych.

3.2 **Wyraża zadowolenie** z dobrych praktyk, polegających na przekazywaniu — w ramach polityki na rzecz rozwoju — przez niektóre regiony innym regionom partnerskim doświadczeń związanych z problematyką różnorodności biologicznej, oraz na wspieraniu przez nie działań regionów partnerskich propagujących różnorodność biologiczną (patrz: załącznik).

3.3 **Zauważa**, że Unia Europejska ponosi odpowiedzialność za zachowanie różnorodności biologicznej również na świecie. Komitet jest tego **świadom** i zaleca uwzględnienie tej odpowiedzialności w polityce handlowej i polityce rozwoju.

4. Różnorodność biologiczna a zmiany klimatyczne

4.1 **Uświadamia sobie fakt**, że powodzenie działań na rzecz różnorodności biologicznej zależeć będzie od podjęcia ambitnych środków politycznych w skali światowej mających na celu powstrzymanie zmian klimatycznych. **Sądzi**, że istotne jest, by państwa członkowskie, które jeszcze nie wypełniają swoich zobowiązań w ramach protokołu z Kioto nadrobiły to opóźnienie. **Uważa** ponadto **za pożądane** osiągnięcie ambitnego ogólnosiwiatowego porozumienia w sprawie zwalczania zmian klimatycznych, którego stronami byłyby wszystkie państwa zajmujące wiodące miejsce w produkcji oraz wszystkie liczące się sektory produkcyjne.

4.2 **Zaleca** przeprowadzenie regionalnego badania nad skutkami zmian klimatycznych.

4.3 **Dodaje**, że choć podejmowanie działań na rzecz biopaliw może mieć duże znaczenie w dążeniu do zahamowania zmian klimatycznych, walka ze zmianami klimatycznymi będzie skuteczna, o ile będą im towarzyszyć środki mające na celu poważne ograniczenie ogólnego zużycia paliw, o ile będą stosowane wyłącznie surowce, technologie i rośliny, które nie wywołują negatywnych skutków dla różnorodności biologicznej w skali krajowej i światowej, oraz pod warunkiem, że nie

spowoduje to zwiększenia gruntów rolnych w ekosystemach o dużej wartości biologicznej.

5. Podstawy wiedzy

5.1 **Podkreśla** podstawowe znaczenie dostępu do wiedzy na temat utrzymania i zrównoważonego wykorzystywania różnorodności biologicznej w Europie i na świecie oraz pogłębiania tej wiedzy. Obejmuje to również wymianę najlepszych rozwiązań między państwami członkowskimi a regionami (patrz: załącznik); dlatego też na wielorakich szczeblach należy wzmocnić interoperacyjność danych dotyczących różnorodności biologicznej, mając zwłaszcza na uwadze dane na szczeblu lokalnym i regionalnym i wykorzystując narzędzia GIS (Geograficzny System Informacyjny) oraz infrastrukturę danych przestrzennych (SDI).

5.2 **Akcentuje fakt**, że wiedza — zwłaszcza w odniesieniu do środowiska morskiego — na temat różnorodności biologicznej jest niewystarczająca i **zaleca** jej gromadzenie.

5.3 **Dodaje**, że obok wspomnianej przez Komisję wiedzy naukowej w tym zakresie — należy bardziej brać pod uwagę wiedzę samych mieszkańców danego obszaru. **Zaleca** zatem, by wiedzę wolontariuszy połączyć z wiedzą naukową. Komitet **nalega**, by w taką inicjatywę włączyć również dzieci.

5.4 **Zaleca** określenie strategii komunikacji celem wzmocnienia na wszystkich szczeblach i we wszystkich obszarach świadomości i poczucia odpowiedzialności, które powinien posiadać każdy obywatel w zakresie ochrony i zachowania różnorodności biologicznej, a także w celu wymiany informacji pomiędzy społecznością naukową a administracją.

6. Cztery najważniejsze środki wsparcia

Zagwarantowanie odpowiedniego finansowania

6.1 **Stwierdza**, że w ramach inicjatywy LIFE+ i budżetu na badania naukowe prawdopodobnie udostępnionych zostanie zbyt mało funduszy na różnorodność biologiczną. Ponadto istnieje ryzyko, że państwa członkowskie nie będą w należyтым stopniu uwzględniać znaczenia różnorodności biologicznej przy wykorzystywaniu obecnych funduszy strukturalnych.

6.2 **Dostrzega** rozdźwięk między poważnymi ambicjami omawianego komunikatu a środkami dostępnymi na realizację jego celów.

Wzmocnienie procesu decyzyjnego na szczeblu Unii Europejskiej

6.3 **Popiera** przedstawione propozycje mające na celu wzmocnienie aspektu różnorodności biologicznej w procesie decyzyjnym w Europie i zaleca włączenie różnorodności biologicznej do innych obszarów polityki, oczekując konkretnego zaangażowania. Komitet **popiera** zamiar opracowania planu działania, w którym zakłada się uczestnictwo w tym procesie nie tylko państw członkowskich, ale i regionów.

Tworzenie partnerstw

6.4 **Ufa**, że rozwijać się będą na coraz większą skalę sieci współpracy na obszarze Unii Europejskiej. Regiony są znakomicie przygotowane do pomocy przy powstawaniu takich struktur. **Zwraca uwagę** na pomyślną współpracę w ramach programów unijnych oraz na uzyskane rezultaty (patrz: załącznik).

6.5 **Podkreśla** potrzebę zaangażowania właścicieli prywatnych terenów na rzecz zapewnienia zachowania różnorodności biologicznej poprzez takie instrumenty, jak umowy o współpracy.

Pogłębianie świadomości i udziału społeczeństwa

6.6 **Podkreśla** znaczenie większego zaangażowania obywateli. Jeżeli obywatel nie dostrzeże roli, jaką odgrywa różnorodność biologiczna i usługi ekosystemowe, projekty mają mniejszą szansę pomyślnego przebiegu. Ponadto **zaleca** udostępnienie większych środków unijnych i krajowych na inicjatywy społeczne.

6.7 **Zaleca** opracowanie, w ścisłym związku z inicjatywą **Countdown 2010** i **Beautiful Europe** strategii komunikacyjnej dla państw członkowskich, organizacji pozarządowych i samorządów terytorialnych, aby propagować cele wytyczone do 2010 r.

Bruksela, 6 grudnia 2006 r.

7. Monitorowanie, ocena i przegląd

7.1 **Popiera** współpracę między państwami członkowskimi a sektorem prywatnym oraz **podkreśla**, że w monitorowaniu różnorodności biologicznej powinni aktywnie uczestniczyć wszyscy europejscy obywatele i wolontariusze.

7.2 **Nawołuje**, by państwa członkowskie były zachęcane do prezentowania wyników prowadzonych działań w sposób zrozumiały i interesujący dla obywateli, oraz umożliwiające właściwe uwzględnienie roli regionów.

7.3 **Zaznacza**, że monitorowanie na szczeblu regionalnym musi stanowić podstawę do monitorowania i oceny na szczeblu krajowym i światowym. W tym celu należy stworzyć sprawne systemy monitorowania, oparte na wskaźnikach i sprawozdaniach okresowych.

8. Podejście

8.1 **Wyraża zadowolenie** z propozycji opracowania w UE szerokiego podejścia do kwestii przyszłości europejskiej różnorodności biologicznej i **podkreśla** ogromne znaczenie włączenia w tę inicjatywę szczebla regionalnego.

8.2 **Domaga się opracowania** nowatorskiego podejścia wobec różnorodności biologicznej obejmującego okres po 2010 r. i kładącego nacisk na korzyści, jakie dają usługi ekosystemowe związane ze środowiskiem (krajobrazem).

Przewodniczący
Komitetu Regionów
Michel DELEBARRE